

De Stemming van 18 mei 2014

Allereerst volgt, zoals iedere week, de peiling over de electorale verhoudingen als er nu Tweede Kamerverkiezingen gehouden zouden worden. Dat is zeker niet hetzelfde als de Europese Parlementsverkiezingen. Niet alleen is de opkomst dan beduidend lager, maar ook stemt niet iedereen bij de Europese Parlementsverkiezingen hetzelfde als ze zouden stemmen als dit Tweede Kamerverkiezingen zouden geweest zijn.

Bij de peiling deze week zien we slechts een aantal kleine bewegingen. D66 scoort 1 zetel minder en staat nu met 24 zetels gelijk met de PVV. SP scoort ook 1 zetel minder en staat nu op 20 zetels. Bij de kleinere partijen zien we een stijging van 1 zetel van ChristenUnie (naar 8) en daling van 1 zetel van 50PLUS (naar 4). GroenLinks stijgt er 1 naar 7.

<i>in zetels Tweede Kamer</i>	TK2012	11-05-2014	18-05-2014	Verschil	Versch. 2e Kamer
VVD	41	22	22		-19
PvdA	38	10	10		-28
PVV	15	24	24		9
SP	15	21	20	-1	5
CDA	13	21	21		8
D66	12	25	24	-1	12
ChristenUnie	5	7	8	1	3
GroenLinks	4	6	7	1	3
SGP	3	4	4		1
Partij voor de Dieren	2	4	5	1	3
50PLUS	2	5	4	-1	2
PiratenPartij		1	1		1
Totaal	150	150	150		
VVD+PvdA	79	32	32		-47
VVD+PvdA+D66+ChristenUnie+ SGP	99	68	68		-31

Donderdag zijn de verkiezingen voor het Europees Parlement. En het is interessant om de relatie te zien tussen het electorale voornemen als dit Tweede Kamerverkiezingen zouden zijn en het voornemen te stemmen voor het Europees Parlement. Twee componenten zijn daarbij het belangrijkste: de verschillende mate van opkomst tussen de potentiële kiezers van de verschillende partijen en in welke mate men van plan is dezelfde partij te stemmen donderdag als het een verkiezing zou zijn geweest voor de Tweede Kamer. De onderstaande tabel laat deze cijfers zien.

De eerste regel van die tabel geeft aan welk percentage van de desbetreffende groep kiezers zeker van plan is op te komen. (Opkomst is altijd het moeilijkst te voorspellen, omdat zelfs een deel van de mensen, die zeggen zeker op te komen, niet komen en andersom.)

We zien echter wel op die eerste regel dat kiezers van CDA en CU+SGP duidelijk meer van plan zijn op te komen dan kiezers van PVV en SP. Dat geeft dus aan dat bij de PVV-kiezers de opkomstintentie een kwart minder is dan bij CDA-kiezers. D66 ligt ongeveer halverwege tussen CDA en PVV.

De tweede regel laat die andere component zien die nog een fors effect kan hebben: de mate waarin de kiezers donderdag dezelfde keuze maken als ze zouden doen als het Tweede Kamerverkiezingen zouden geweest zijn. Bij de PVV is dat percentage 94%, terwijl dat percentage bij VVD en D66 rond de 75% ligt! De overige partijen -met uitzondering van 50PLUS- liggen daartussen. Alvorens aan te geven welke gevolgen dat voor de uitslag donderdag kan hebben, wordt eerst dieper ingegaan op de reden hiervan.

	Allen	Zou nu voor Tweede Kamer stemmen op:									
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	CU/SGP	GrLinks	PvdD	50PLUS
Geeft aan zeker op te komen	40%	39%	43%	52%	45%	45%	40%	53%	42%	44%	42%
Is van plan bij EP zelfde partij te stemmen als nu voor TK	83%	94%	73%	86%	75%	82%	81%	88%	87%	81%	68%

Net zoals bij gemeenteraadsverkiezingen speelt het oordeel over het landelijke optreden van een partij bij de electorale voorkeur een dominante rol. Als je niet positief bent over het landelijk optreden van een partij dan is de kans dat je het lokaal of in Europa stemt heel klein. Maar is het is wel zo dat veel kiezers nationaal meer dan één partij een kans geven op een stem. En dan gaat het erom welke van die partijen men kiest om te stemmen.

En dan blijkt bij de Europese Parlementsverkiezingen het oordeel van de kiezer ten aanzien van de relatie tussen Nederland en de Europese Unie een belangrijke factor te zijn in relatie tot de stemkeuze a.s. donderdag. Hieronder is allereerst het verschil te zien in dat oordeel naar de stemintentie voor de Tweede Kamer. Goed te zien is het grote verschil tussen de PVV-kiezers aan de ene kant en de D66 kiezers aan de andere kant.

	Allen	Zou nu voor Tweede Kamer stemmen op:									
		PVV	VVD	CDA	D66	PvdA	SP	CU/SGP	GrLinks	PvdD	50PLUS
Nederland moet uit de Europese Unie stappen	21%	67%	3%	2%	0%	2%	15%	6%	2%	10%	14%
Er moeten bevoegdheden vanuit Brussel weer terug naar Nederland	40%	31%	50%	49%	12%	17%	56%	64%	18%	60%	45%
De huidige situatie moet zo blijven	20%	2%	38%	28%	22%	41%	24%	24%	31%	19%	18%
Er moeten meer bevoegdheden van Nederland naar de Europese Unie	12%	0%	5%	17%	43%	28%	3%	4%	32%	7%	15%
De Europese Unie moet uiteindelijk een land worden	7%	0%	4%	5%	23%	12%	2%	2%	17%	4%	8%
	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

De volgende tabel laat dan goed zien wat er gebeurt. Ongeacht de opvatting over Europa (en voor hen zijn er maar twee keuzes relevant) kiest meer dan 90% van de PVV-kiezers hetzelfde. Maar bij D66 zien we een heel ander patroon. Kiezers die aangeven nu D66 te stemmen als het Tweede Kamerverkiezingen zouden zijn, die niet meer bevoegdheden willen overhevelen naar Europa, geven maar voor de helft aan donderdag D66 te zullen stemmen. En die groep betreft toch zeker een derde van alle potentiële D66-kiezers.

Ook bij de andere partijen zie we lagere percentages dan bij de PVV.

<i>Percentage kiezers die hetzelfde aangeeft te stemmen bij EP2014 als nu voor de Tweede Kamer</i>	NL uit EU	Bev. heden terug	Huidig	Meer
PVV	95%	91%		
D66		43%	55%	86%
CDA		77%	91%	89%
VVD		70%	82%	70%
SP	69%	82%	62%	

Dit leidt weer tot de volgende tabel, die op een andere manier de relatie laat zien tussen het oordeel over de relatie tussen Nederland en Europa en de stemvoorkeur van a.s. donderdag.

<i>in percentages</i>	NL uit EU (21%)	Bev. heden terug (40%)	Huidig (20%)	Meer (19%)
PVV	71%	13%	1%	0%
D66	0%	5%	15%	46%
CDA	1%	15%	15%	12%
VVD	2%	19%	20%	5%
SP	12%	17%	12%	3%
PvdA	1%	3%	12%	13%
ChristenUnieSGP	1%	11%	7%	2%
GroenLinks	1%	2%	7%	13%
PvdDieren	1%	5%	5%	2%
50PLUS	1%	3%	3%	2%
Andere partij	9%	7%	3%	2%
Totaal	100%	100%	100%	100%

Ook deze tabel laat zien hoeveel eenduidiger electoraal gezien de positie van de PVV in relatie tot Europa en deze verkiezingen dan die van de andere partijen. Ook laat het zien hoe zwak de positie van de PvdA is onder kiezers die minder Europa willen (40%+21%=61% van de kiezers).

Hoewel er nog een aantal dagen te gaan is, kan op basis van dit onderzoek wel een indruk gegeven worden van de uitslag van aanstaande donderdag.

Zoals aangegeven speelt de opkomst daarbij een belangrijke rol (en die is moeilijk te voorspellen). Maar ook is het van belang te beseffen, ten aanzien van het uiteindelijk aantal zetel, dat de restzeteltoewijzing een grote rol kan spelen bij de uiteindelijke uitslag. Het is bij voorbeeld mogelijk dat een partij bij 10% van de stemmen 3 zetels krijgt of 4 zetels. Dat is dan weer afhankelijk van de hoeveelheid restzetels Als bij voorbeeld Partij van de Dieren en 50Plus de kiesdeler niet zouden halen dan komen er meer restzetels beschikbaar dan als ze net wel de kiesdeler zouden halen.

Dan volgt nu de beschrijving van de electorale situatie per partij en de mogelijke uitslag a.s. donderdag:

- De opkomst lijkt niet ver af te komen liggen van de uitslag van 5 jaar geleden (37%).
- Van de partijen die nu niet in de Tweede Kamer zijn vertegenwoordigd, lijken twee partijen wel meer dan 1% van de kiezers achter zich te kunnen krijgen, maar de kans dat ze de kiesdeler halen is klein. Dat betreft Artikel 50 en PiratenPartij.
- Hoewel 50PLUS lijkt uit te komen boven het resultaat bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2012 zal het moeilijk zijn om de kiesdeler te halen.
- Partij voor de Dieren zit wel dichtbij de kiesdeler en de kans is groot dat deze partij dit keer wel de zetel haalt die vier jaar geleden net gemist werd.
- GroenLinks zit na de Tweede Kamerverkiezingen duidelijk in de lift. Daardoor zal deze partij de kiesdeler wel halen. Omdat deze partij met de PvdA een lijstverbinding is aangegaan zou GroenLinks als de overige uitslagen gunstig uitvallen voor deze partij zelfs een tweede zetel kunnen halen.
- Voor de ChristenUnie-SGP combinatie staan donderdag veel seinen op groen. Niet alleen neemt de aanhang van deze partijen landelijk toe, maar ook is de verwachte opkomst bij deze groep kiezers hoger dan de rest. Ten slotte zou deze combinatie ook kunnen profiteren van de lijstverbinding met het CDA. (Er is een grote kans dat die combinatie van CDA plus ChristenUnie-SGP samen groter worden dan de grootste partij afzonderlijk en dat werkt gunstig bij de restzetel toekenning). Twee zetels lijken wel zeker te zijn, met een kans op een derde.
- De PvdA doet het over de hele linie slecht. Twee zetels lijken wel zeker, met een kans op een derde, te danken aan de lijstverbinding met GroenLinks. (De werking van die lijstverbinding zou voor de PvdA ook wel een nadelige werking kunnen hebben. Maar dat gebeurt alleen als GroenLinks groter zou worden dan de PvdA. In dat geval zou de PvdA op 1 zetel kunnen eindigen. Maar dat is weer alleen het geval als er heel weinig restzetels zijn. Dus die kans is erg klein).
- Hoewel de SP landelijk dicht bij de 4 andere partijen ligt, lijkt deze partij donderdag op de 5e plaats te eindigen (vooral door de nadelige werking van het verschil in opkomst voor deze partij). 3 zetels lijken behoorlijk zeker te zijn voor deze partij met een kans op een vierde. Als de opkomst echter van deze kiezers erg achter blijft dan zouden het ook 2 zetels kunnen worden.
- Het CDA zal profiteren van de lagere opkomst. De mate waarin is echter nog onduidelijk. Vier zetels lijken wel zeker te zijn voor deze partij met een kans op een vijfde, dankzij de lijstverbinding met ChristenUnie-SGP.
- De concurrentie voor de VVD van de PVV aan de ene kant en CDA en D66 aan de andere kant is nogal pittig. Vier zetels lijkt het meest waarschijnlijk, maar het kunnen ook 3 worden.
- Zowel D66 als PVV hebben kans op 4 of 5 zetels. Door de werking van de restzetels zou een heel miniem verschil tussen deze twee partijen al kunnen zorgen dat de ene partij 1 zetel meer krijgt dan de ander. Als de PVV erin slaagt voldoende eigen kiezers te mobiliseren dan wordt deze partij de grootste. Anders wordt D66 dat, maar het CDA zou dat ook kunnen (zoals ook het geval was bij de Gemeenteraadsverkiezingen voor de landelijke partijen), eerder in het aantal zetels dan het percentage.

Verwachte uitslag EP2014	
PVV	4 of 5 zetels
D66	4 of 5 zetels
CDA	4 zetels met kans op 5
VVD	3 zetels met kans op 4
SP	3 zetels met kans op 4 en kleine kans op 2
PvdA	2 zetels met kans op 3 (kleine kans op 1)
ChristenUnieSGP	2 zetels met kans op 3
GroenLinks	1 zetel met kans op 2
PvdDieren	Grote kans op 1
50PLUS	Kleine kans op 1
Andere partijen	Geen zetels